

Manapság szinte mindenki szegényedik, és a Szeged Rókusi 1. Sz. Általános Iskola sem tartozik a kivételek közé. Anyagi helyzetük javítása érdekében született meg 1990. október 25-én, az iskola átadásának 60. évfordulóján egy alapítvány, amely bevételeit az intézmény céljaira ajánlotta fel.

Az alapítványtevő dr. Varga Péter, a Prínter Kft. vezetője.

Az elsőként kitűzött cél

Alapítvány az iskoláért

az iskola pincéjének rendbehozatala. Ehhez a feladathoz keresnek támogatókat, elsősorban az itt tanuló gyerekek szülei között, olyanokat, akik tervezői, kivitelezői munkájukkal, anyagi áldozatváltással segíteni tudnának.

Az alapítvány első rendezvénye ma, csütörtökön délután 3 órakor kezdődik a tornacsarnokban. A karácsonyi vásárral egy időben, délután 4 órakor néptáncbemutató és táncház kezdődik, amelyen a Borica Kulturális Egyesület néptáncsoportjának tagjai forognak majd a talpalávaló muzsikára.

Ny. P.

Anyai ilyen nem kérdezne

Kell nekünk a bölcsőde?

Férfi nyilatkozik a bölcsődéről? — ámultam magamban. Egy gazdasági kérdésekkel foglalkozó újságtette nagyító alá az egészségügyhöz tartozó gyermekintézmények helyzetét? — csodálkoztam, s kerekre nyílt szemmel, fölhúzott szemöldökkel olvastam el dr. Horváth Béla közgazdász, a művelődési minisztérium munkatársának véleményét a Figyelőben. (A cikkre az egyik, nőknek szóló magazinban megjelent interjú hívta föl a figyelmet).

Nos, azt kaptam, amire számítottam. A minisztériumi szakember (tipikus) férfi látásmóddal szemlél egy elsősorban nőket érintő dilemmát: a gyűlés és a gyűlési igénybevétele vagy munkavállalás. Az ezzel összefüggésbe hozható intézményt, a bölcsődét pedig (természetesen) gazdasági okokra hivatkozva, legszívesebben megszüntetné (helyesebben új típusú és a bölcsinél olcsóbb „kisdudókat” gyűrná a bölcsődék és óvodák összevonásával).

A meghökkenítő javaslat eleve nem vágott, mert korábban e hasábozon „közkinccse tettem” szomorú tapasztalataimat, s (óvatos) megjegyzésemet: ezekben a gyermekintézményekben —

az elismerésre méltó objektív körülményekre alapozva — még többet kellene törődni a kicsik személységének fejlesztésével. Az első három életév — közismerten — döntő személyiségfejlődésünk szempontjából. Eppen ezért indokolt, hogy a gyermekmegőrzésen túl a bölcsőde irányított jártékkal, daltanulással stb. segítse a bölcsisek fejlődését. De nem úgy, hogy — mint a művelődési minisztérium szakembere javasolja — miniovit csináljunk a bölcsiből. Biztos vagyok abban: nem kell sajnálni azt a többletpénzt, amit a bölcsis férőhelyek fenntartására fordítunk. Epp elég lelkiismeret-furdalásuk lehet(ne) a gazdasági szakembereknek, hogy az anyagiakra hivatkozva, egyre elviselhetetlenebb körülményeket teremtvén „leépíték” az oktatási intézményeket: 25-30 fős csoportnak nevezett „tömegbe” kényszerítik a 3-6 éves kisgyerekeket; sem az ovi, sem az iskola nem rendelkezik a 20. századnak, és az oda járó emberpalánták életkorának megfelelő felszereltséggel. A magam részéről örövendek, hogy akad olyan gyermekintézmény, ahol a korosztály számára élettanilag szükséges szakszerű el-

látás objektív feltételei nagyjából adottak.

Annak is örövendek — s nem nevezvén kelet-európai csökevénynek —, hogy Magyarországon a nők választ-hatnak: igénybe veszik a gyűlés és a gyűlést, azaz három évig csemetéjükkel otthon maradnak, vagy (első intellektuális, illetve megélhetési nehézségek jelentette) külső kényszer miatt) a bölcsődeire számítva munkát vállalnak. Megjegyzem: nem felejtjük el, hogy a nők tömeges munkavállalását jelenleg is élő gazdasági tényezők váltották ki. Azt is látni kell, hogy egyre több anyának „nem éri meg” fizetése 75 százalékaért otthon maradni kicsinyével, mert vesztélybe került álláshelye, mert egyedülálló családfenntartóként küszködik a megélhetésért, mert lehetetlen lakáskörülményein enyhít a bölcsőde, mert otthon többbe kerül a kicsi etetése és öltöztetése, mint ha bölcsibe adja. Az anyának, a nőnek, sok-sok — Szegeden közel 1200 — családnak kell a bölcsőde. A rászorulóknak valóságos szociális védőháló ez az intézmény. (Folytatjuk.)

(újszászi)



Somogyi Károlyné felvétele

A „szakma” szerint átfogó bérreform kell, mert a régi egy igazságtalan bérhierarchiát csontosított meg, és minden emelés csak fokozza ezt. Ezért a Művelődési és Köznevelési Minisztérium (MKM), a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete (PDSZ) és a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) is kidolgozta a maga bérkoncencióját. A két szakszervezet egyetért abban, hogy a béreknek el kell érniük az anyagi ágazatokbeli szellemi dolgozók bérszínvonalát, és követniük kell a mindenkorinflationt. Abban is egyetértenek, hogy a jutalmat fel kell váltania a 13. havi fizetésnek, és a bértömeg egy hányada pályázható legyen célfeladatokra, valamint külön kell válnia a bér- és dologi költségeknek. De koncepciójuk alapvetően más.

Az MKM bérjavaslata

A szaktárca szerint az állami alkalmazottak bérét azonos alapelvek szerint kell rendezni. Miután a BM kidolgozta tisztviselőinek előmeneteléről szóló javaslatát, a tárca ezt átvette, és alkalmazta a közoktatásban dolgozók számára (!). E szerint háromévenként növekednie a pedagógusok alapbére, melyet kiegészítene egy, beosztástól függő pótlékrendszer. A végleges alkalmazás feltétele egyéves szakmai gyakorlat lenne, és az alapbér differenciálásában megjelenne az iskolai végzettség. Ezen életkor szerinti bérskálát következmenyeként a

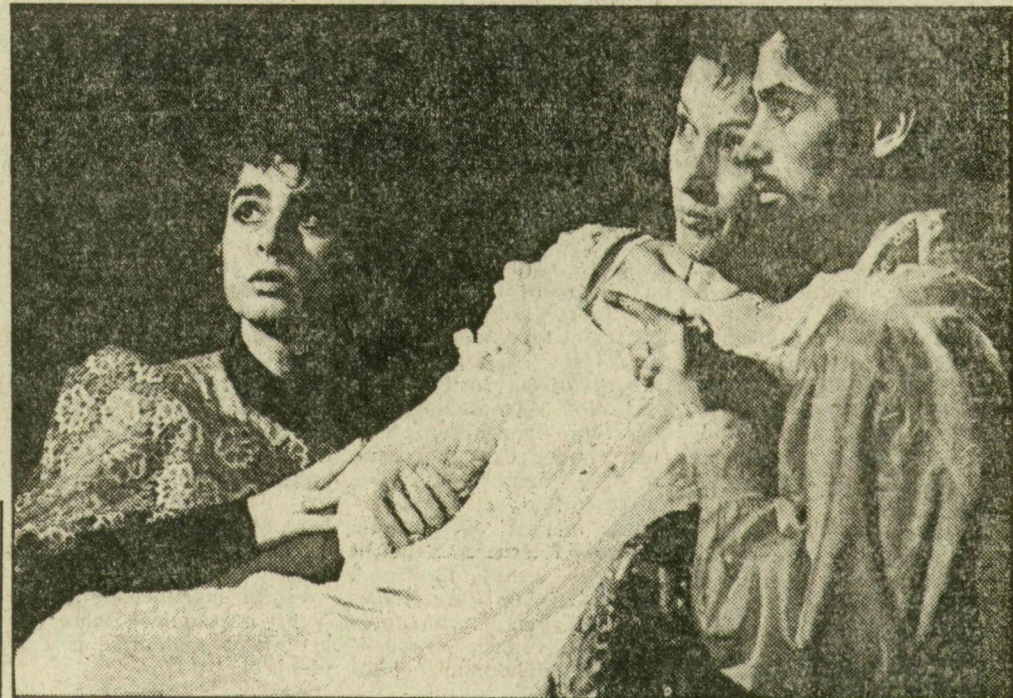
nyugdíj előtti bér a kezdő bér öt és felszerése lenne!

A szakszervezetek elutasítják ezt a javaslatot. Véleményük szerint a kötött bérrendszer sérti az intézmények önálló gazdálkodását, ugyanakkor nem veszi figyelembe, hogy az oktatói-nevelői munka nem hierarchikus, mint a belügyminisztériumi, hanem kollektív jellegű.

A PDSZ javaslatai

A javaslatok újszerűsége egyrészt a többszörös finanszírozás: állami, önkormányzati és intézményi (vállalatok, alapítványok, adományok), másrészt az állami rész esetében a szakmai átlagbér és bérminimum megállapítása. Egy magyarországi pedagógus szakmai átlagbérének összegét kell felszorozni az intézmény oktatóinak számával. Ezt országgyűlési garanciával döntéssel kaphák meg az intézmények.

Javasolt bérrendszerük alapelve a közvetlen intézményi gazdálkodás, és a differenciálás alapelve az elvégzendő feladat, az életkori előmenetel és az iskolai végzettség. Az átlagbértömeg és a minimumbértömeg közötti összeg differenciálásáról az intézményen belül döntenek (például: átlagbér



Anna Karenina testközelben

Örvény és kudarc

A HELY.

Alig néhány négyzetméternyi tér, az első sorban ülök, s kapkodom a lábam, hogy a színész elferjen melletttem. Stúdiószínház, vagyis minden közelebb van, olyan közel, hogy a jellegfelen rutin, vagy az eltévesztett mozdulat nyomban lelepleződné. Márha lenne ilyen. Mert nemigen van. Mert jó előadást láttunk kedden este, mértéktartó és pontos rendezést, többnyire gazdag és árnyalt színészi játékot. A színészek? Amikor az előadás végeztével tapsolt a közönség, valami felszabadult sóhajtott, megkönnyebbült mosolyt vártam tőlük, ám hiába. No persze, a darab tragédiába torkolt, de azért mégis. A sorozatterhelés fáradtságától lenne, hogy nem szakadt fel a feszültség hálója? Netán a szokatlan közelség tenné? Mert a játék alatt látni Anna tarkóján a szöke pihéket. Ül előttem, aztán fejét hátrahajtja, halántéka lüktet, a szája megremeg. Szenvéd. Megérinthetném, miközben elhiszem, hogy ő az, tényleg ő, Anna. Ez pedig rajta múlt, a színészen, hát erről van szó. Kicsi térben, ami intim, meleg, emberi és lényeges, kétszeresen az. A kiszolgáltatottság is kétszeresen mélyül. És mégsem mosolyognak.

A SZERKEZET.

Többszörösen konzervatív gesztus Sándor Jánosé. Konzervatív a témaválasztás, a regény adaptálása, a darab megformálása. Mert konzervatív dolog szerelem-

ről, jellemről, egyenes vonalú cselekményről beszélni manapság, ám tudjuk, mégis mennyire szükséges. Újra tanuljuk a világot, azt is újra tanuljuk, milyen a klasszikusan tragikus ember, Anna Karenina például. Kétfelvonás. Az első az örvény, a kielégítetlen lelket megigézi a boldoggá válás szellemképe, Anna elrejt minden érzékét, mert csak egyről akar tudni: arról az Annáról, aki szerelmes, tehát boldog. Anna bűne az, hogy vak. Idealista. Vronszkij maga sem tud róla, ám igazából nem látható Anna számára, csak eszköze az asszony szenvedélyének. A második felvonásban lassul az örvénylés, átalakul a feszültség, ezek azok a helyzetek, amelyekben szerelmesen kellene tudni élni, Vronszkijjal, ezzel a mamásan gyenge, nagyvilági figurával, akit ugyan megérint a szerelem teljessége, de alkatilag mégis képtelen megfelelni neki. A második felvonás lassúbb, de a Kudarc kegyetlen következetességgel örül fel minden reményt. Anna csak kérdezni tud végül. Élni? Hogyan? Kivel? Miért? Aztán a vonat, mint keretes szerkezet.

BÜNÖK.

Annáé a legösszetettebb, ha nem mozdulna, érzékeny és szeretetűs önmagával szemben lenne vétkes, s miután kitör, a keresztény értékrenddel kérdő, képmutató, egyébiránt perverzén bigott közlés szemében lesz azzá. De Sándor János jól látja, hogy az

összes figura közül csak neki van lelkiismerete. Vég-eredményben ettől tragikus hős. Karenin számító aljas-sága jelenetről jelenetre gazdagodik, egészen kitűnő rendezői megoldás, ahogy a gyermekágyi láztól beteg Annánál találkozunk az elbizonytalanodó férj és a gyáva szerető. Karenin ama néhány megbocsátást sugalló mondata, a meghökkenő Vronszkij ábrázása, hát ezek között a férfiak között tényleg nem lehet megoldani az életet. Elbűvölő Lidia Ivanovna gonosz-kodó billegése a szerelem és a klímá között, szegény Szerjózsa, Szvitja kicsike ember, a bűne is, kicsike. Ámbátor azért még megbocsáthatatlan, mert senki sem születik kicsinek.

SZEREPLŐK.

Ferenczi Krisztina Annája éppoly puha, telt, ábrándozó és szenvedő, mint amilyenek Tolsztoj írta. A színész nő több „síkot” jár be, mindezt könnyedén, szépen, biztos eszközökkel. Jakab Tamás Vronszkiját némileg elhibáztoknak érzem. Vronszkij sápadtabb, kifinomultabb, nem ilyen erőteljes. Flórián Antal fokozatosan „építi fel” a figurát, az utolsó pillanatig tud újat mutatni. Játéka ezen az estén tán a legjobb színészi alakítás volt. Példaszerűen mélyíti el az ostoba és törtető ember karakterét, a piritós evés természetéről majd később szólunk.

Darvasi László

Bérkonceptiók a közoktatásban

20 ezer forint, minimumbér 14 ezer forint, úgy az intézményi elosztás összege 6 ezer forint).

A második javaslat az előzőre épül, de az intézményen belüli differenciálás életkor és végzettség szerinti paramétereit is megadja. Négy, életkor szerinti kategória: I. — 30 éves korig; II. — 40; III. — 50; IV. — 51—60 év között.

Végzettség	I.	II.	III.	IV.
átlagbérminimum (fiktív adatok)				
6 féléves	14 000	18 500	23 000	28 000
felsőfokú	9 800	12 950	16 100	19 600
8 féléves	16 000	21 000	26 500	32 000
felsőfokú	11 200	14 700	18 550	22 400
10 féléves	18 000	24 000	30 000	36 000
felsőfokú	12 600	16 800	21 000	25 200

Ezek a javaslatok a nyugati mintákhoz állnak közel.

A PSZ javaslata

A PSZ küldöttértékelésének 1989. december 10-i állásfoglalása alapján: A PSZ a jelenlegi bérrendszer hátrányai

nak tekinti, hogy az anyagi elismerés nem a végzett munkától, hanem az intézmény bérellátottságától függ, a pótlékrendszer nem feltétlenül jelent többletbért, a maradványvérdelégációt fokozzák a jutalmazási lehetőségek. Probléma, hogy a ráépítéssel rendszer csak növeli a bérek közötti eltéréseket.

A PSZ javasolja, hogy az egyik meghatározó elem az iskolai végzettség legyen a bérmegállapításnál. Hat kategóriát állítanak fel: I. Kiemelt bérkategória — egyetem — főiskolai — felsőfokú — középfokú — alacsonyabb, és VI. egyéb középfokú végzettség.

A másik meghatározó a szolgálati idő elismerése lenne, 3 évenkénti előrelépéssel, de maximum 14 fizetési fokozattal. Ezekben meghúznák az alsó bérhatárokat.

A harmadik meghatározó a tudományos munka elismerése lenne: vezető pedagógusi cím, címzetes igazgatói és intézményvezetői cím, kitüntetések stb.

Végezetül felülvizsgálják a pótlékok rendszerét, és megkülönböztetnének területi, különleges munkahelyi (gyógykezelési, nemzeti stb.) és feladatpótlékokat (osztályfőnöki, vezetői stb.).

A javaslat hibája, hogy az elavult porosz-osztrák köztisztviselői bérskálára (14 fizetési fokozat) és az államszocialista típusú bértörvényekre (pótlékok, kitüntetések) épít.

Várnagy Tamás